САНА ОЛЮХ

ЧУРАПЧЫ УЛУУЬУН ХАЬЫАТА

ХАЬЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЬ 17 КҮНҮТЭН ТАХСАР.

№№ 100–101 (8361—8362). ☆ 1998 сыл балаҕан ыйын 15 күнэ. Оптуоруньук ☆ Сыаната — 1.10 солк.

ОТТООҺУН ТҮМҮГЭ АСТЫННАРАР

(Балаҕан ыйын 11 күнүнээҕи көрдөрүүнэн бөлүлгы сезонҕа оттооһун түмүгэ)

Ыйаҥыстыбалар	Былаан (тн)	Кэбиһии (тн)
Бөтүр:	2380	2895
Сахалыйыа таб.	—	1115
Ыйааҕай хаһ.	—	80
Ыраахтаах	—	1700
Арыылаах:	2400	2490
Ыйааҕай хаһ.	—	1340
Ыраахтаах	—	1150
Ыарма:	1920	1960
Ыйааҕай хаһ.	—	770
Ыраахтаах	—	1190
Ыаллаах:	2000	2456
Ыйааҕай хаһ.	—	1100
Ыраахтаах	—	1350
Ыаллар:	2000	2482
Ыйааҕай хаһ.	—	480
Ыраахтаах	—	2002
Чыаҥ:	2050	2030
«Чыаҥнараа» таб.	—	905
Ыйааҕай хаһ.	—	275
Ыраахтаах	—	850
Чэйиэмит:	1550	1585
Ыйааҕай хаһ.	—	625
Ыраахтаах	—	960
Чыыр:	1500	2011
Ыйааҕай хаһ.	—	747
Ыраахтаах	—	1264
Чугуй:	1500	2012
Ыйааҕай хаһ.	—	587
Ыраахтаах	—	1425
Тоой:	1100	1229
Ыйааҕай хаһ.	—	250
Ыраахтаах	—	979
Бөтөҥнах:	1790	1864
Ыйааҕай хаһ.	—	940
Ыраахтаах	—	924
Ааҕар:	1720	1987
«Чыаҥнараа» таб.	—	1000
Ыйааҕай хаһ.	—	287
Ыраахтаах	—	700
Бөҕө:	800	1640
Ыйааҕай хаһ.	—	280
Ыраахтаах	—	1360
Ыалаанаах:	1200	1547
Ыйааҕай хаһ.	—	447
Ыраахтаах	—	1100
Ыаллар:	2500	3085
Ыйааҕай хаһ.	—	2035
Ыраахтаах	—	1050
Соловьев:	1800	2215
Ыйааҕай хаһ.	—	1390
Ыраахтаах	—	825
Чурапчы сэл.	2300	3100
Ыйааҕай хаһ.	—	410
Ыраахтаах	—	2690
Чаллыхем:	160	160
Ыйааҕай хаһ.	—	60
Ыраахтаах	—	100
Улуус үрдүнэн	30600	36738

Бөҕөх сайын буруота бэрт буолан, орго диэри хаптаҕабакка, тыабыт күн-түөх турбута. Онтон кэлэн ыраах кэлэ ыһэрэ өтөн, өрүһүснүт күрдук, хонон турбуттан ыйы сөкө чаранмыт, торбо тыабыт ыыс-арангас ааҕ ыйы сөкө чаранмыт, торбо тыабыт ыыс-арангас ааҕ ыйы сөкө бүрүлэн эрэр. Көмүс күһүн кэрэ кэмэ кэлбүтүн! Итинник эбии буолан, сөбүн туран биэрэн хаарыыр! Итинник эбии буолан, сөбүн туран биэрэн хаарыыр! Хаһыат быыстала суох түһэн курулатта. Хайа күһүн суох оттоттум-мастаттым диэххэ айылаах, аны ар-ааҕа суох буолуой? Сүнньүнэн оттоон бүппүт хаһаайыстыбалар итэ ардахха мэһэйдэниэхтилэр.

Ааспыт сыллар оттоһуҥна киирбиилэрин ылан көрөн баҕалаах: 1995 сыллаахха 46184 тонна от бэлэмнэммэх маннык: 1995 сыллаахха 46184 тонна от бэлэмнэммэх маннык: 1996 сыллаахха 22381 тонна оттоомута уонна онуоха эбии 10-12 тонна кур оппутун эбиллэй, кыстыгы эриэ-дэхси үчүгэйдик туораабыннык. Оттон 1997 сылга былааммыт 32000 тонна этэ. Былырыын лоп курдук баччаҕа, ол аата балаҕан ыйын 11 күнүнээҕи түмүк көрдөрөрүнэн 29497 тоннаны оттоон былааммытын 93,2 бырыһыан толорбуппут. Оттон ыаллыы улуустарбыт эмиэ баччаларга Таатта, Мэҥэ-Хаҥалас уонна Уус-Алдан улуустара сыллааҕы былааннаах отторун 80-тан тахса бырыһыан оттообуттар, оҥ сирдэх Амма улууһун көрдөрүүтэ 93 бырыһыаҥҥа тэҥнэспит эбит.

Оттон быйылгы көрдөрүү быдан ордук. Ардаҕа суох сайын туран оттоммут от хаачыстыбата даҕаны хайа да сыллардааҕар үчүгэй. Өрүс эҥэрдэх Соловьев уонна Болугур нэһилиэктэрин моой отчуттара туһааннаах 825 уонна 1700 тонна оттоппуттар. Оттон хаһаайыстыбалар (табаарыстыба, баайынайдар) 1390 уонна 1195 тоннаны чэмчэттүлэр. Быйыл саас-кы балысхан халаан уута, биллэрин курдук, бу нэһилиэктэргэ олус улахан хоромньуну оҥорон аста. Дьиэин-уоту, хаһаайыстыбаны айгыраппытын таһынан, Амма өрүс өҥ хочолоро кумаҕынан бүрүллүбүттэрэ, муус халаҕаната тоҕо анньан тахсан сир кырсын алдьатан онуоха эбии бөҕү-сыыһы сүөкэн аанан хоҕуна ньуурун айгыратан оттуурга үгүс марахаттары үскэппитэ. Ол эрээри, Айылҕа Ийэ барахсан илэ бэйэтинэн арангаччылаабытын курдук, урукку өттүгэр курданныыр үрдүк сирдэр олгомнук үммүттэрэ. Оттон хлохтоох нэһилиэннэ түмсүүлээҕин көрдөрөн, тэрэҕинэхтик турунан бачча оту оттоон сыл тахсарын бүлүннэ. Бу хайдаҕынан уонна холобур буолуон эрэ сөп быыһы!

Элбэх нэһилиэннэлээх Чурапчы сэлиэннэтин оччуттарын көрдөрүүтэ быйыл эмиэ үчүгэй. Манна барыта холбоон 2690 тонна от оттоҥон чэмчэтүлүннэ. Сэлиэннэ маллара үксүлэрэ отторун уһаайбаларыгар тиэйэн-таһан аҕалан кыбыыларын толору кэбистилэр. Сылаг баайынай хаһаайыстыбалара хомууру эрчимнээхтик түмүктээн эрэллэр, аасыт кэдиэлэҕэ көрдөрүүлэрэ 1450 тонна этэ, бу сыныыга 2035 тонна буолбут. Хонтоҕо оччуттарын көрдөрүүлэрэ аасыт-ныыкка 2090 тонна этэ, биллэрин 2242 тонна! Сводкаттан кэстөрүнэн, ордук кэтэх хаһаайыстыбалаахтар тэтимин ыыктыбакка сатааска өттүү сылдьаллар. Ол курдук, быйылгы оттоһун сезонуттан уонсайыннан үчүгэй көрдөрүүлэрэ Бахсы нэһилиэгин моой отчуттара 240 тоннаны эбии оттоошоор, уонсай түмүккэ көрдөрүүлэрэ 1640 тонна буолла, өнөн сыл тахсар отторун былаанын 205% куоһардылар. Кылааннаах моой отчуттарын көрдөрүүтэ аасыт сводка быһыытынан 864 тонна этэ, биллэрин 1100 тонна, оттон Алаҕардааҕы «Чыаҥнараа» табаарыстыба бу күннэрэ өрүҕардааҕы «Чыаҥнараа» табаарыстыба бу күннэрэ сүһүн охсуллубут отун хомуйан кэбиһиитин 200 тоннаны эмиэ, баайынай хаһаайыстыбалара уонна нэһилиэннэ эбии кэбиһиилэрэ туһааннааҕынан 87 уонна 100 тонна.

Кэлэр кыстыкка сылгыны иитэр хаһаайыстыбаларга уонна сылгылаахтарга туһааннаан маннык этиэххэ сөп: быйыл сайын курааннаан уонна сорох сиргэ аһыҥа туран, күһүнгү хаҥчаҕы тахсыыта мөлтөх. Оттон уу өтө, от үрэхтэр олус олгомнук үүнэн баран, сорох сирдэргэ оттоммөккө хаалан эрэллэр. Алаҕар нэһилиэгин ыттык кырдьаҕаһа бары биллэр сүтүрүйэр киһибит Василий Лыткин сөпкө сэрэтэрин курдук, күһүнгү добдурҕа саҕана итэ сылгыга улахан кутталы оҥоруон сөп. Онон, маптан хайдыбат кэмнэргэ уу отун оттоһуну, ол кыаллыбатаҕына, ыкса күһүн муус үрдүнэн хоруйуулуу тэрээнэхтик ыытан миэстэҕэ дьаһаныахха сөп. Маны тэҥнэ, сылгыга эбии бөҕө ааһыылык буоларын быыстыынан бары сылгылаахтар бурдук үүнэрилиэн идэтийэр хаһаайыстыбалары кытары хардарыта аахсыы быыстыынан, хайа хайаҕа даҕаны барыстаах оттуу талан, сөптөөх ордук эбии бурдугу булуохтаахтар.

Улуустааҕы тыа хаһаайыстыбатын управленнета.

СОНУННАР

КОММУНАЛЬНАЙ ӨҢӨЛӨР ИЬИН ЧӘПЧӘТИЛЭРИ БӘРЭЭДӘКТИИР ТУҺУНАН

Республика экономикатыгар кризиһи туоратыыга дьаһаллары олоххо киллэрии уонна коммунальнай өҥөлөргө төлөөһүн ситематын уонна коммунальнай өҥөлөргө төлөбүргэ чэпчэтиилэри оҥорууну бэрээдэктиир сыалынан СР Президенэ М. Николаев 1998 сыл балаҕан ыйын 2 күнүгэр 570 №-дээх Ыйаахха илии баттаата. Ыйаахха этиллэриэн маннык урукку ыйаахтар сорох пууннара сиилэлэрин сүтэроллөр:

—СР Президенин 04. 04. 92 с. 114 № Үөрэҕирии сайдыытыгар дьаһаллар тустарынан» Ыйааҕын 3 пуунун Дьокуускай, Алдан, Нерюнгри, Мирнэй, Удачнай куораттар педагогическай үлэһиттэригэр коммунальнай өҥөлөргө 50 бырыһыаннаах чэпчэтиини көрөр туһунан чаах;

—СР Президенин 09. 06. 92 с. 116 № «Маассабай информация средстволарын бөҕөргөтөр туһунан» Ыйааҕын 2 пуунун толору хааччыллыыта суох дьиэлэргэ олорор редакциялар уонна типографиялар үлэһиттэригэр коммунальнай өҥөлөр иһин ороскуот 50 бырыһыанынан чэпчэтиини көрөр туһунан чаах;

—СР Президенин 08. 09. 92 с. 221 № «Байыаннай сулууспалаахтары уонна байыаннай сулууспаттан босхоломмут дьону социальнай кэмүсэл туһунан» Ыйааҕын 8 пуунун;

—СР Президенин 08. 09. 92 с. 223 № «Саха Республикатын айар сообтарын государственнай өйөбүл туһунан» Ыйааҕын 3. 1 пуунун коммунальнай өҥөлөргө (сылытыы, энергияны хааччыйыы) 50 бырыһыан эбии чэпчэтиини киллэрэр туһунан чаах;

—СР Президенин 30. 12. 92. с. 317 № «Саха Республикатыгар культура уонна искусство салаатыгар государственнай өйөбүл туһунан» Ыйааҕын 41 пуунун;

—СР Президенин 07. 02. 95 с. 977 № «Саха Республикатын айар союзтарын государственнай өйөбүл туһунан» 08. 09. 92 с. 223 № СР Президенин Ыйааҕар эбии туһуйан Ыйааҕа;

—СР Президенин 13. 01. 92 с. 1 № «Саха Республикатын доруобуйа харыстабылын тупсарыыга бастакы уочараттаах дьаһаллар тустарынан» Ыйаах Дьокуускай, Нерюнгри, Мирнэй, Удачнай куораттарга эмп уонна формация үлэһиттэригэр коммунальнай өҥөлөргө чэпчэтиилэри көрөр туһунан чаах.

Ыйаах илии баттанныаҕыттан силлэтигэр киирдэ.

ЭНЕРГЕТИКТЭР ТЕЛЕФОН СИБЭЭҺИН БЫҺААЛЛАР

ДЬОКУУСКАЙ. «Сахателеком» ГН генеральнай директора Николай Николаев бэтиисэҕэ журналистары кытта көрүстэ. Кини бэйэтин салаатыгар электроэнергияны ыаҥа сылдьан арааартыыларыттан дьиксинэрин биллэрдэ. Ол түмүгэр кини куоракка уонна улуустарга телефон үлэтэ иккиэн иэдиэлэ көрүнэ быста сыарыйта. Итинник дьаһанныы түмүгэр биирдиилээн дьон туох даҕаны буруйа суох эрэйдиэллэр. Бу гражданнары соруйан кыччыйыы курдук сыаналаныахтаах.

Билигин «Якутскэнерго» буруйунан элбэх валютаҕа атыылаһыллыбыт аһара сыаналаах оборудование алдьанар туруктаах. Ол курдук 26 концентратортан хаччыы-үйэ 5-ин үлэлээбэт буолла. Ону чөлүгэр түһэриигэ валюта наада. Валюта «Сахателекомҥа» суох. «Якутскэнерго» АК клиеннэри кытта холбоон иэнэ 300 мил. солк. буолбутун санатыахха наада.

Барыта 357 чаас устата сибээс объектарыгар электроэнергияны араарыыттан «Сахателеком» улахан ночоокко тэбиллиэ. Предприятие энергетиктэр ууттук балаһыанньалларын эмиэ өйдүүр. Онон дьаланы мунур уһугар тиэрдибэт наада. Генеральнай директор Н. Николаев телефон сибээһэ быстыытын иһин нэһилиэнньэттэн бырастыы гынарга көрдөстө. Кини «Якутскэнерго» АК салаатыгар уонна кини куорат дьаһалтатын баһылыгар үүнэ-тэһиинэ суох барыыны тохтотору мольуйан сурук ыытта.

АРКТИКА СЫЛЫТАР БЭЛЭХ

ЧЕРСКЭЙ. Балаҕан ыйын 5 күнүгэр Андрюшкино сэлиэннэтигэр 1200 киловатт ыаҥаталаах саҥа дизельэй электростанцияны комиссия тутта.

Сайын саҕаланыытыгар республикаҕа улуус кинигэтэн саамай ыраах сытар бу нэһилиэннэлээх пуунна электростанцияны үлэҕэ киллэрии ыаллыбат курдук этэ. Ол эрээри хотугулуу-илиигин итиэннэ ороҕуоннааҕы электросетимнэр коллективтарын тыныаахынаах үлэлэрин түмүгэр проблема быһаарылынна. Аллараа Халыма улууһунааҕы электрическай ситим начальника Владимир Егоров биллэрбитинэн, государственнай комиссия станцияны көрүөр диэри быстах кэмнэ саҥа объект үлэлиэҕэ. Манна 5 дизель үлэлиир. Электроэнергияны суукканы эргичи биэрии хааччыллыына.

Аллараа Халыма дьаһалтатыгар балаҕан ыйын 7 күнүгэр буолбут сүбэ мунньахха улуус баһылыга Николай Бандеров электрическай ситим коллективтарын бэрэстэбилиттэлэрин бу улахан кыайыыннан итинник аҕэрдэлээтэ, нэһилиэнньэ аатыттан истигинник махтанна.

СПА.

«САҺА ОЛОХ». 100—101 (8361—8362).

БЭЙЭТИН АҺАЛЫҺАН ҮҺЭ АҒАРА

Болугур нэһилиэгин участковай балыыһата тэриллибитэ 50 сылыг

Аҕа дойду сэриитин кэнниттэн хаанык баҕарар салааҥа курдук, ортоҕуоҥа доруобуйа харыстабыла эмиэ сүҺүөҕэр түран киирэн барбыта.

1945 сыллааххы саас ортоҕуоннаҕы балыыһа туберкулиозтаах ыарыылаах ыраахтан кэлэн, кыаҕыран ис-тэ, Оҥ курдук амбулаториятаҕа оҥоно, дьахтары хорор, оҕоҕо үүт аһы бэлэмнии, бухгалтаах консультация аҕыйыбыта. Санаторий толору кыаҕынан үлэлээн хас да ортоҕуону хаарчыйар сочоорго сэллигинэн саҥа ыалдьыбыт эдэр ыччат доруобуйатын чөлүгэр түһэҕэр, абыраллаах эмиэ тэриллэ буолбута.

1947 сыллааххы сэрии хонуутугар быйаччы кэмнэ оперэбут опытталах полевой хирург, бинэ дойдулаах-лаабынай ыраахтаах уонна балыыһаҕа аан бастаан операционнай тэрилэ хирурыынан үлэлии сылдьыбыт, Бу кэмиэ соҕуруу киин уобаластартан специалист врачтар кэлэн ис-тэрэ. Онон ортоҕуоҥа, врач көмөтүн нэһилиэнньэҕэ чугаһытан, врачебнай участоктары тэрийии соруга турбута. Итинник маҥнайгы врачебнай участковай балыыһа Болугур нэһилиэгэр Мыҥдаҕаайыга 1948 сыл алтынньы 1 күүгэр аҕыллыбыта.

Туохтан сыбаҕастаан, төрүттэн Мыҥдаҕаайыга маҥнайгыган участковай балыыһа баар буолбутай? Оччолорго Болугур нэһилиэгин 5 колхоһа Кыстык Кугдаҕа кириэпэх «Ыалдьаа Ыллыга» (пред. Н. Д. Егоров), Монгкуудаҕа Дмитров аатынан (пред. Н. В. Васильев), Хадбаныыга Тельман аатынан (пред. А. Павлов), Саннах Окко Фрунзе аатынан (пред. Н. Кузьмин), сэрии кэнниттэн түргэнник чоллоруох түҥнэ, кыаҕыран, боҕоҥнон, үлэлээн-хамнастаах түмүктэрдэх буолан, сандаан ис-тэ. Оҥ курдук, бу кэмиэ Фрунзе аатынан колхоз сылгыыта Роман Никифорович Константинов сахалартан аан бастакынан Социалистическай Үлэ Геройун үрдүк аатын ылан улахан үөрүү буолбута. Колхозтаахтар олохторо-дьаһахтара сылыйа түспэт, оҕо төрөөбүүнү эбэҺиинэ нэһилиэнньэ ахсаана биллэрдик эбиллиитигэр тиэрдибитэ.

Нэһилиэк киниигэр Мыҥдаҕаайыга ситэтэ суох орто оскуола, детдом, почта, кулуун, аҕар балаҕан курдук сыраллар баар буоланнар дьон-сэргэ тоҕоруйан олохсуйан барбыта. Дьэ, итинник балаһыанньаҕа соҕуруу үчүгэй дьиэлэх-уоттаах, диэн 1938 сыллааххы ыраахтаах фельдшерскэй-акушерскай пункту торут огостон врачебнай участок аҕыллара табыгастаах. Доруобуйа харыстабылын министерствотыгар турунуллубута.

1948 сыл балаҕа ыйын бүтэннигин Эргин соҕурууттан кэлбит Анна Ильинична Бутылина диэн эдэр врач Доруобуйа харыстабылын министрин бириэмэлиэнэ Чуранчы ортоҕуонун Амма врачебнай участогар сэбиэдиссэйинэн анаммыта. Балыыһаҕа фельдшериэн эмиэ саҥа анаммыт Мария Ивановна Макарова уонна Елена Алексеевна Константинова этиллэр. Сиэстэрэлэринэн детдомтан бэриллибит Екатерина Банжуровна Хоп, урукку үлэлии Мария Семеновна Петрова уонна саҥа анаммыт анал үөрэҕэ суох Ольга Гавриловна буолбуттара. Дьэ, итэ курдук, анал техническэй үөрэхтэрдээх бүтүн коллектив тэриллибитэ. Үлэлии хайыстатыыны бастатан туран санитарнай-чэбдигирдэр, сырдатар үлэлэр: кыра оҕолор уонна оҺоҕостоох дьахталлар доруобуйаларын көтөн көрүү, кириэстэ чэбдигирдии соруга этэ. Оҕолоор дьахталлары балыыһаҕа төрөтөллөрө, ыраах быһыылары (прививкалары) оҥороллоро. Ордук сэрии сылларыгар оро турбут гэллиэ, трахома, малярия курдук олох-дьаһах молтоҕуттан тутулуктаах ыарыылары утары кэлим үлэлэри баһылаан-көҺүлэн ыыталлара. Итэ үлэлэрэ охотар салаталарын, нэһилиэннэри тардаллара, Чэбдигирдэр үлэлэргэ колхозтар икки ардыларыгар күрэхтэһии ыытыллара. Ыалдьыбыттар миэстэтигэр врач көмөтүн ылар кыахтаммыттара. Эмиэ-том дэлэйбитэ.

Саха сирин тыатыгар соҕурууттан кэлбит А. И. Бутылина Мыҥдаҕаайыга 5 сыл устата олохтоохтор махталларын ылбыта, сөбүлэммитэ, олус таһаарылаах-дотык үлэлэбитэ. Анна Ильинична маҥна тэҥнээх доктор фронтовик-учуутал В. С. Соловьеву (кэлин Сахаҕа народнай суруйаччыта Болот-Боотуру) көрсөн олохтоҕун холбоотуттара, Киин барбытын кэнниттэн Цьоокуусчайга аатырбыт хирург И. Х. Семеновка стаж-ровканы барбыт Д. Т. Брыскаев 1953 сыллааҕы бэйэтин баҕатынан кордоҺон Мыҥдаҕаайыга кэлэн аанаммыта.

Маҥна кэлэт киин олохтоох болуоҥ Үөбүт Молотов аатынан (пред. А. Р. Мех[illegible]), Ленин аатынан (пред. Н. В. Кожуров) колхозтар күүстэриэн Сулаҕаччыттан, оҕо тиийбэт оскуолан сабыллан кураанах турбут оскуола уонна уопсай дьиэлэри көҺөрөн аҕалан оруу урдук[illegible]эс чагда быыһыгар балыыһаҕа аанаан тутарбыта. Бу дьиэлэр Болугур уонна Сулаҕачы нэһилиэктэрин иккиэннэрин күүстэриэн тутулуктуу[illegible]уоланнар, былдьаһыктаах этиллэр. Дмитрий Дмитриевич охотоохтору тылыгар киллэрбитэ. Онон 2-3 сылынан иннигэр икки колхозтан 60-са ат, оҕус колоҥу туруорсаннар саас хаар бараары аҕай турдаҕына тастаран ылбыта. Ол туһунан билигин Болугурга уос[illegible] огостоммуоннар[illegible]. Туттарыытын саас уонна күүһүнэн тэтимнэн бүтэрэбитэ. Аны, күн[illegible] Тельман аатынан колхоз кэмсэлэриэ[illegible]мбулаториаҕа аанаан көҺөртэрбүтэ. Итэ курдук Дмитрий Титович сэриитэ сылдьан дьону хамсатар үөрүйдүннэн кылгас кэмиэ оччолорго республикаҕа даҕаны аҕыйах участковай балыыһа комплексын дьиэдэс гынарбыта. Стационарга бэйэ хонуу операционнаах аанаан блоктаан оҥостубута. Куораттан операционнай инструменнар набордарын, бэрэбэскэлэнэр матырыйаалы, стерилизациялыыр автоклавы булан таһаарбыта. Итинник тэриэн республикаҕа маҥнайгыттан участковай балыыһаҕа ыксаллаах түгэннэргэ, оҺоллорго операциялары оҥорон барбыта.

Дмитрий Титович фельдшердэрин, сиэстэрэлэрин, атын да үлэһиттэри эбэхха үөрэтиитэ уонна ирдэбилин туруорара. Социальнай марылары утары кэлим үлэлэри нэһилиэк активын түмэн ыытыта уонна биллэр-көстөр түмүктэри ситиспитэ. Итэ курдук кини үс сыл күүрэн-хааран үлэлэбитэ. Салгыы өрө таһаарыллан доруобуйа харыстабылын тэрийэр үлэҕэ —салайыыга 20-са сыл, ол иһигэр Алексеевскай ортоҕуонугар 3 сыл, Орджоникидзевскайга 12, Үөһээ-Бүлүүгэ 2. Чуранчыга 2 сыл үлэлэбитэ.- Киинэхэ 1956 сыллааххы республика нэһилиэнньэтин доруобуйатын харыстабылыгар үтүөтүн-оҥотун иһин Саха АССР үтүөлээх ыраҺын бочуоттаах аата иҥэриллибитэ.

Мыҥдаҕаайыга Д. Т. Брыскаев кэнниттэн балыыһаҕа уонна оҕо санаторийыгар Рыбкиннар, Хлебниковтар диэн кэргэннии ууччча врачтара 50-е сыллар бүтэннэриигэр үлэлэбиттэрэ. Онтон 60-е сылларга ортоҕуон бэйэтин ыччаттара соҕуруу медицинскэй институту бүтэрэн М. Д. Аммосова, Д. Д. Софронов онтон Хабаровскайдаҕы медицинскэй институт выпускника ууччча Л. В. Косоурова иккилии-үстүү сыл үлэлээн нэһилиэк дьонун доруобуйата боҕоргөөҺүнүгэр биллэр кылааттарын киллэрбиттэрэ.

Мин 1968 сыллааххы ыраҺынан аанаан балыыһа сүрдээх түмсүүлээх, үлэһит коллектив этэ. Нэһилиэннэ сүннүүнэн Мыҥдаҕаайы, Дьэтык-Кугда түөлбэлэриигэр түмүллүбүт эт, Ньукэ орто оскуола, оҕо тубсааторийа, детсад, ортоҕуон эргиэнин ыскылаата, почта, кулуун, ыраах. Манна Ленин аатынан колхоз бинэ бөҕө. Ол гынан сүөһү интинтинэн, бурдук ыһыытынан уонна ортоҕуонга саамай кыахтаахтык оҥорбут аһын[illegible]нэн дьарыктанара.

Эмтиир-сэрэтэр үлэ үрдүк таһымнаах таһаарыылаах этэ. Нэһилиэннэ олоҕун таһыма үрдүк, сылгыны туруга туоскан трахоманан саҥа ыалдьыбыт[illegible] мэтэҕэ 2-3 сыл буолбут, сэллигинэн ыалдьыбыт[illegible]сийбит этэ. Итэ ситиһиилэри чигэстэр уонна[illegible]лук таһымнаах таһаарар сорук турбута. Бу бэ[illegible]рар, коллектив түмүллэн, нэһилиэк общественнай[illegible]кытта биирдэ үлэлэһиннэрэн ситиһиилэри[illegible]

Оҕо санаторийын дьиэтэ балыыһа аттыгар[illegible]лэн тахсарынан, киниэхэ уунан иитиллэ[illegible]туруорсан 1971 сыллааххы олоххо киллэрбиппит. Итэ кэмиэ балыыһаҕа маҥнай фургон УАЗ-69 тарнай массыынаны ылбыппыт.

Сэллик уонна сыстыганнаах марылары утарыы[illegible]лэр кэлим былаан быһыытынан ыытыллаллар[illegible]лор уонна оҺоҕостоох дьахталлар доруобуйалаах[illegible]туругар болҕомто уурулуубута. Итэ баратыы[illegible]тэр нэһилиэннэ, ордук оҕолор доруобуйалаах[illegible]руктара туоскубута. Оҕо төрөөбүнэ эбиллиитэ[illegible]сыл бинэ сааһыгар диэри саастаах оҕо өлүүтэ[illegible]рыллыбатаҕа. Сыстыганнаах, сэллик марылар[illegible]ыалдьыы аччатыллыбыта. Түөрт сыл күүрүннэ[illegible]биллибэккэ аастыта.

Итэ курдук участковай балыыһа отучча сыл[illegible]оройуон бинэ үчүгэй базалаах, түмсүүлээх[illegible]коллективтаах, эмтиир-сэрэтэр үлэҕэ бастыҥ[illegible]рүүлээх коллектив быһыытынан биллэр. Бу[illegible]ахтыллыбытын курдук, Мыҥдаҕаайыга кэлэн үлэ[illegible]барар врачтар салалталарынан олохтоох, дьаҥ[illegible]үлэлиир орто уонна алын медицинскэй техникэ[illegible]үлэһиттэр сыралаах үлэлэриэн ситиһиилэри[illegible]тковай балыыһаҕа үөскүүк бары биллилэрин, д[illegible]дарын ууран үлэлээбиттэрэ фельдшердэр: Т. Ма[illegible] В. С. Афанасьева, акушерка Е. М. Собакина, м[illegible]тралар М. И. Слепцова, Т. С. Харитонова, М. И[illegible]дорова, М. Х. Яковлева, С. Г. Белжева, энжел[illegible] Н. Ф. Иосва, дезинфектордар А. Д. Саввина, [illegible] Сибирякова, санитаркалар У. С. Борисова, М. [illegible]могенова, прачка А. И. Софронова, повар В. [illegible]рова, оҺох оттооччу Г. Е. Сергеев, рабочий [illegible] Ефимов. Улахан тэрэһиниэх, ирдэбилгэ [illegible] Д. Г. Аверинскай салалтатыгар балыыһаҕа [illegible]тарга эмтэнэргэ сонтоох үчүгэй усулуобуйа [illegible]лэрэ.

Участковай балыыһаҕа нэһилиэннэ доруобуйа[illegible]арангаччылыырга үтүө үгэстэр, балыыһа кэлиэ[illegible]нэ үлэһиттэриттэр салҕаан ис-тэрэ уонна[illegible]сэрэтэр үлэ үтүө түмүктэриэн олук, төһүү[illegible]күн бүгүнүгэр тиийэн кэллилэр.

Бэйэтин анаммыт үйэ аҕарыы устата дьо[illegible]туһугар сылайары-ахсыыры билбэккэ үлэлии[illegible] Амматааҕы участковай балыыһа бары кадр[illegible]тэриэр, техническэй үлэһиттэриэр [illegible] буолуохтуг!

Афанасий ПЕРКИН[illegible]
физио-рефлексотерапевт [illegible]

БИҺИГИ ТҮӨЛБЭБИТ

Кэлин сылларга түөлбэнэн—дьон-сэргэ тоҕуоруйан олорор миэстэлэриэр ыытыллар үлэ тоҕо эрэ уруккуттан агитациялар үлэлэриттэн хаалан иһэр дуу диэх саҥа баар. Ол баҕар, билигин олох-дьаһах, ыраах реформалар, уларыйыылар сабыдыалларыттан буолуо диэн сабаҕалыыбын. Итэ эрэ эрэ улуустутугар ыытыллыбыт «Тиэргэн» программа иитиэ иһиэн хаанна баҕарар нэһилиэннэрэ кытта үлэни-хамнаҥы тэрийиэххэ, дьону түмэ тардыахха сөп буоллаҕа. Хамсыы хаһыакка суруллараннар бинэдиилээн нэһилиэктэргэ, кыра учаастактарга даҕаны дьон түөлбэлэриэн ыытар дьаһаллара көдьүүстүөҕүн, интэриэстээҕин эмиэ[illegible]ҺуНан маҥдыы ахтан, биһиэхэ бэлиэтиллэр.

Чуранчы сэлиэнньэтигэр, Мурун Тымныйаҕа олохсуйан олорор кыргыҕас хаһа быһыытынан бэйэм түөлбэбэр маннааҕы олохтоохтору кытта хаанык туох сонун дьаһаллар тэриллэн, ыытыллан кэлбиттэрин туһунан билиһиннэриэхпин баҕарабын.

Бу биһигэ түөлбэбитигэр Параскова Петровна Захарова председателлээх ветераннар сэбиэттэрэ үчүгэй үлэлээҕинэн уруккуттан биллэр. Ол курдук түөлбэ олохтоохторо сайын ахсын самаан сайыны көрсөр ыһыахтарын ыытыы үгэскэ кубулуйан[illegible] Ыһыахха түөлбэ олохтоохторо эдэрдиин [illegible] тахсан сахалыы сиэри-туому [illegible] туһугар[illegible]ыах оонньуутун тэриийэн, дуоһуйа сылгыны[illegible]ыыллар.

Түөлбэ олохтоохторугар ветераннар сэбиэттэрэ кыттар, тэриийэр дьаһаллары туһалаах, махталлаах өрөө үгүс. Сылгыта[illegible]ыллар дьон-сэргэ сөбүлээн сылдьар бырааһынныктарыгар (холобур Саҥа дьылга) саастарыы[illegible]ухары үлэлээн илиилэрин араарбатах биллиэн[illegible]туоттаах сылгыньа[illegible] олорор ветераннары ыытыырыттаннар.

Бу орто дойдуга[illegible]ыатын кэлбит диэн суох. Кырдьаҕастар[illegible]ыраан иһиилэрэ дьылҕа хаан кытаанах ыйаа[illegible]ыылаах. Ол курдук бокуоннуугу кэтиһэх[illegible]ыдыгар[illegible]ыарыыга билиҥҥи кэмиэ тэриллиэ кэкэ[illegible]арахаттардаах. Маҥна түөлбэбит ветераннара төһө туох кыахтаахтарынан көмөлөһө, суба-ама буоллаллар.

Түгэннэри туһанан ветераннар сэбиэттэрин үлэтигэр актыыбынайдык кыттар Н. М. Кладкинга, Н. Ф. Максимовка, Е. П. Седалищевка, П. В. Неустроевка, П. М. Массаевка уонна сэбиэт председателлэригэр П. П. Захароваҕа түөлбэ олохтоохторун аатыттан[illegible] махталы биллэрэбит.

Петр ЛЕБЕДЕВ
тыыл, үлэ ветерана

БАЛАҔАН ЫЙЫНААҐЫ КҮН-ДЬЫЛ

ЭМИСКЭ ТЫМНЫЙЫАҐА

Илин энэр улуустарга балаҕан ыйыгар орто температура 4,5 кыраадыс сылаас буолара күүтүллүө. Урукку сыллары кытары тэҥ.

Түүнүн 1, 6 кыраадыс тымныйыаҕа, ол иһигэр кырыгар тымныйыы түүнүн 10 кыраадыска тиийиэ күүтүллүө. Ый бастакы аҥарыгар күүһүн 15 кыраадыска тиийэ, иккис аҥарыгар 5 кыраадыска тиийиэ сылаас буолуоҕа.

Ый саҕаланыытыгар уонна бүтэннигэр ардахтар түөхтэрэ. Үһүс декада бүтэннигэр кыралаан ардахтара күүтүллүө.

ГИДРОМЕТЦЕНТР